7/2091

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

K - Q
TSE-ISO-EN
9000

12 NİSAN 2004

SAYI : B.13.APK.0.12.00.00/ [illegible] /223
KONU : Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ : 15.03.2004 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2091-4777/16620 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde alınan, Adana Milletvekili Prof. Dr. N. Gaye ERBATUR'a ait 7/2091-4777 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup, konuya ilişkin cevabi bilgi ve değerlendirmeler aşağıda sunulmuştur.

1-Sigortasız işçi çalıştırmanın önlenmesi konusunda; denetimin etkin hale getirilmesi, kaçak işçi çalıştırmaya uygulanan cezai müeyyidelerin caydırıcı hale getirilmesi, istihdamın maliyetinin düşürülmesi vb. gibi önlemlerin alınması gerekmektedir. 08.09.1999 tarih 23810 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4447 sayılı Yasa ile kayıt dışı istihdamın önlenmesi ve denetimde etkinliğin sağlanması gibi temel konularda Genel ve Katma Bütçeli Kurumların denetim elemanları ile Sosyal Sigortalar Kurumu Yoklama Memurlarının işyerinde çalışanların sigortalılık durumlarının kontrol edilmesinin zorunlu kılınması suretiyle denetim yetkisi genişletilmiştir. Ancak, 04.10.2000 tarih 616 sayılı KHK ile Sigorta Müfettişlerinin "işin yürütümü için gerekli asgari işçilik miktarının saptanması" ile ilgili yetkilerinde eksik düzenleme yapılmasıyla sigortasız işçi çalıştırmanın denetiminde belirsizlikler ortaya çıkmıştır. 06.08.2003 tarih 25191 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 4958 sayılı Yasa ile bu olumsuzluklar giderilmiş ve Sigorta Müfettişlerinin "işin yürütülmesi için gerekli asgari işçilik miktarının saptanması" ile ilgili yetkileri tekrar düzenlenmiştir. Bunun yanında, idari para cezaları sisteminin yeniden düzenlenmesi, işyeri kayıtlarından tespit edilecek her türlü bilgiden yada Kamu Kuruluşları tarafından düzenlenen belge veya alınan bilgilerden işyerinde çalıştırılanları tespit etme yolunun açılması ve Kurum alacağını doğuran olay ve bu olaya ilişkin işlemlerin yemin hariç her türlü delille ispatlanabilmesinin mümkün hale getirilmesi ve Kamu İdare ve Müesseselerinin Sosyal Sigortalar Kurumu'nca istenen bilgileri yazılı olarak verme zorunluluğunun getirilmesi kaçak işçi çalıştırma konusunda getirilmiş caydırıcı düzenlemelerdir.

Ayrıca, 06.03.2003 tarih 25040 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 06.09.2003 tarihinde yürürlüğe giren 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkındaki Yasa ile yabancı işçilerin çalışması ile ilgili mevzuat tek çatı altında toplanmış, yabancıların çalışmaları izne bağlanmış ve kaçak çalışma veya çalıştırma durumunda uygulanan müeyyideler kademeli olarak artırılmıştır.

İnönü Bulvarı No.: 42 Emek / ANKARA Tel : (0.312)212 20 72 Faks: (0.312) 215 18 00 E-MAİL: apk@csgb.gov.tr

5073 sayılı Yasa'nın 13 üncü maddesi ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Yasasına eklenen geçici 90 ıncı maddesinin birinci fıkrası gereği; 01.01.2004 ile 30.06.2004 tarihleri arasında; sigortalının günlük kazancı, 506 sayılı Yasanın 78 inci maddesine göre belirlenen günlük kazancın alt sınırının altında ise, bu kazanç ile alt sınır arasındaki farka ait işverence ödenmesi gereken sigorta primlerinin, işsizlik sigortası priminin ve sosyal güvenlik destek priminin sigortalı ve işveren hisselerinin tümünün Hazinece karşılanması ile 6 Şubat 2004 tarih, 25365 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5084 sayılı Yatırımların ve İstihdamın Teşviki İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Yasayla, Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı'nca 2001 yılı için belirlenen fert başına gayri safi yurt içi hâsıla tutarı 1500 ABD Doları veya daha az olan illerde 01.10.2003 tarihinden itibaren yeni işe başlayan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, bu iş yerlerinde çalıştırdıkları işçiler ile 01.10.2003 tarihinden önce işe başlamış olan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin bu tarihten önce ilgili idareye vermiş oldukları en son dört aylık sigorta prim bordrolarında bildirdikleri işçi sayısına ilâve olarak yeni işe aldıkları ve bu iş yerlerinde fiilen çalıştırdıkları işçiler için, 17.07.1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Yasası'nın 72 ve 73 üncü maddeleri uyarınca, prime esas kazançları üzerinden hesaplanan sigorta primlerinin işveren hissesinin organize sanayi veya endüstri bölgelerinde kurulu iş yerleri için tamamı, diğer yerlerdeki iş yerleri için % 80'i Hazinece karşılanması istihdamın maliyetini önemli oranlarda azalttıkları için istihdamı teşvik ettiği gibi kaçak çalışanların kayıt altına alınmasını teşvik edici önemli katkılarının olacağı beklenmektedir.

2- Sigortasız işçi çalıştıranları saptamak amacıyla Denetimler; Kurum Sigorta Müfettişleri, Sigorta Yoklama Memurları ile Genel ve Katma Bütçeli İdarelerin Denetim Elemanları tarafından yapılmaktadır.

Genel Bütçeye Dahil Daireler ve Katma Bütçeli İdarelerin Denetim Elemanlarınca, kendi mevzuatları gereğince, işyerinde yapacakları her türlü denetim ve incelemeler sırasında 506 sayılı Sosyal Sigortalar Yasası yönünden çalıştırılanların sigortalı olup olmadığını tespit ederek, sigortasız çalıştırılanları ilgili sigorta müdürlüğüne bildirmeleri gerekmektedir.

Sosyal Sigortalar Kurumu, Sigorta Yoklama Memurları vasıtasıyla iş yerlerinin mevcut durumları, faal olup olmadığı, sigortalı çalıştırılıp çalıştırılmadığı, çalıştırılıyorsa kimlerin, hangi sürede ve ücretle çalıştırıldıkları, prime esas kazanç ve prim ödeme gün sayılarıyla diğer bilgileri içeren ilgili belgelerin işyerlerinde asılı olup olmadığı ile bu hususların tutanağa kaydedilmesi, adres, mal varlığı ve sağlık yardımlarına müstahaklık ve kendilerine verilecek benzeri görevlerde inceleme, araştırma, tespit ve yoklama yaptırabilir.

Sosyal Sigortalar Kurumu Sigorta Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın 2004 Yılı Genel Çalışma Plan ve Programında Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele ile ilgili olarak;

- Sosyal güvenliğin yaygınlaştırılması, Sosyal Sigortalar Kurumu, Kurum mevzuatı ve mevzuata uyulmaması halinde uygulanacak yaptırımlar hakkında işveren, sigortalı ve meslek kuruluşlarını bilgilendirme çalışmalarının yapılacağı,

7/2091

- Kurul Başkanlığı'nca yapılan çalışma ve değerlendirmeler sonucunda; kayıtdışı istihdamın yoğun olduğu belirlenen sektörlerde faaliyet gösteren işyerlerinde 506 sayılı Yasanın 130 uncu maddesi ikinci fıkrasına dayanılarak Genel Denetim yapılacağı,

- 506 sayılı Yasa'nın 79 uncu maddesine, 4958 sayılı Yasa'nın 37 inci maddesiyle eklenen "Kamu idare ve müesseseleri (kamu hizmeti ifa eden kurum ve kuruluşlar dahil) Sosyal Sigortalar Kurumu'nca yazı ile istenilecek bilgileri yazılı olarak en geç bir ay içinde vermeye mecburdurlar", fıkrası gereğince istihdamla ilgili Kamu idare ve müesseselerindeki bilgi ve belgelerden faydalanarak kayıtdışı çalışanların kayıt altına alınmasını sağlayıcı denetimler yapılacağı,

belirtilerek genel çalışma plan ve programı uygulamaya konmuştur.

Ayrıca, Bakanlığımızın merkez ve bağlı-ilgili birimlerinin, koordineli bir şekilde, kayıtdışı istihdam ve yabancı kaçak işçi istihdamını önlemeye yönelik çalışmaları devam etmektedir.

Bilgilerinize arz ederim.

Murat BAŞESGİOĞLU
Bakan